

Konference přinesla i pohled na sňatkovost, porodnost, rozvodovost a rodinu s pouhým jedním rodičem

Autor: Ivan Augustin

OPAVA - Také další konference „Proměny rodiny“, tentokrát s podtitulem „Dítě v měnící se společnosti“, již 5. listopadu společně uspořádaly Ústav pedagogických a psychologických věd (ÚPPV) Fakulty veřejných politik a Dětské centrum Čtyřlístek v Opavě, nabídla několik pohledů na problematiku, pro účastníky těchto setkání nosnou už několik let.

K bližší prezentaci jsme z nich vybrali téma „Sňatečnost, porodnost, rozvodovost a rodina jen s jedním dítětem“, s nímž vystoupila zástupkyně vedoucího ÚPPV PhDr. Edita Ondřejová, Ph.D. Jmenovaná, jejíž profesí je pedagogika, se konferencí o rodině jako jejich iniciátorka účastní od počátků a naposledy se spolu s Mgr. et Mgr. Martou Kolaříkovou, Ph.D., věnovala problému hledání rovnováhy ve vztahu rodič - dítě (2012).

„Současná česká rodina se nachází ve složitém období,“ zdůvodnila E. Ondřejová obsahové zaměření své prezentace. „Její nynější specifika rámuje výrazný pokles sňatečnosti, poměrně vysoká rozvodovost, zvyšování počtu nesezdaných soužití a velký počet rodin, které jsou tvořeny jen jedním rodičem a dítětem, případně dětmi,“ charakterizovala v úvodu výkladu, podpořeného ukazateli sňatečnosti na ročních časových řadách

obyvatelstva. Předložený graf doložil zvyšující se průměrný věk vstupu mužů i žen do manželství. „U mužů se jedná o věk kolem 32 let, u žen těsně pod hranici třicítky,“ objasnila. „Máme-li hledat pozitiva i negativa tohoto stavu, mohli bychom mluvit o dlouhodobém poklesu počtu velmi mladých matek, i o otázkách šancí na sňatkovém trhu. Věkový posun možná ovlivňuje také skutečnost, že více mladých mužů a žen studuje,“ uvedla dr. Ondřejová.

Byť do manželství vstupují věkově vyzrálejší jedinci, je situace ve sňatečnosti, porodnosti a rozvodovosti složitou. Počet sňatků má dlouhodobě klesající tendenci, nejvyšší porodnost se posunula do věkových rozmezí od 25 do 29 let a od 30 do 34 let. „V minulosti nejsilnější věková skupina od 20 do 24 let zaujímá až čtvrté místo,“ konstatovala odborná pracovnice ÚPPV s tím, že mezi ženami-matkami převažuje věk střední dospělosti.

„Pokud se jedná o rozvodovost, v posledních letech sice klesá, nicméně stále zůstává poměrně vysokou,“ pokračovala dr. Ondřejová a předložila její bilanci, která se v roce 2012 dostala na hranici téměř 26,5 tisíce rozvodů (sňatků bylo ve stejném roce uzavřeno více než 45 tisíc). V té souvislosti nastolila přednášející otázku bariéry proti rozvodům a zamyslela se nad tím, co by takovou bariérou mohlo být. „V minulosti se usilovalo o to, aby se lidé v případě rozpadu manželství pokusili smířit,“ řekla a za další bariéry označila náboženské vyznání, víru jedince a délku manželství. Na druhé straně upozornila na dědičnost rozvodovosti. „Dnes společnost rozvodovost nereguluje, stejně ale nereguluje ani výběr partnera. Založení rodiny je zcela v rukou jedince a veškeré pokusy o zasahování do jeho rozhodnutí jsou přijímány velmi negativně,“ rozebrala.

Významným faktorem rozvodovosti jsou podle dr. Ondřejové rovněž společenské změny a rychlejší proměny obrazu o výkonu manželské role a chodu rodiny. „Každá generace má na to jiný pohled, který umožňuje existence různých variant uspořádání rodinného života, přičemž různé formy soužití lze považovat za zcela legitimní,“ připomněla a ve vztahu k rozvodovosti upozornila rovněž na kritérium věku vstupu do manželství. „Přesto mezi věkem, kdy dojde k uzavření manželství, a pravděpodobností jeho rozpadu není lineární závislost,“ potvrdila, ovšem s tím, že překročí-li se určitá věková hranice, v našem prostředí 30 let u žen a 35 let u mužů, pravděpodobnost rozvodu se v případě prvního sňatku zvyšuje. „Vysvětlujeme si to tím, že do manželství vstupují lidé, kteří mají díky vyššímu věku vypracovaný a na druhém nezávislý životní styl a jen obtížně se ho zbavují,“ dodala.

V další části prezentace se zaměřila na problematiku rodiny s jedním rodičem a její specifika. „V okamžiku, kdy se rodičovské povinnosti přesunou jen na jednoho

 z rodičů, objevují se problémy v podobě zvýšeného stresu, který přináší jak zhoršená finanční situace, problémy v zaměstnání i starost o domácnost. K nim se druží osobní problémy v komunikaci s dětmi a nejistota týkající se případného budoucího vztahu,“ popsala dr. Ondřejová.

Závažným jevem se stává růst počtu žen, jež mají v důsledku zmenšeného sociálního stigma svobodných matek dítě mimo manželský svazek. Tvoří dnes demograficky poměrně velkou skupinu. „Zatímco v roce 1950 bylo mimo manželství zaznamenáno necelých 12 tisíc živě narozených dětí (narozených v manželství jich bylo více než 176 tisíc), v roce 2012 jsme se dostali už k počtu převyšujícímu 47 tisíc, přičemž dětí narozených v manželství bylo nad 61 tisíc,“ informovala přednášející a akcentovala na první pohled výrazný rozdíl dětí narozených v manželství v uvedených letech, který představuje téměř 115 tisíc dětí. „Z tohoto výčtu ovšem nemůžeme vysledovat, jak početně jsou v něm zastoupeny děti narozené sice mimo manželství, ale matkám žijícím s partnerem, a kolik dětí se narodí matkám, které s otcem dítěte nežijí,“ upozornila.

„Současná společnost požaduje po jedinci přizpůsobivost. Chce, aby byl adaptovatelný na změny v zaměstnání, na to, aby se byl při hledání uplatnění ochoten za prací stěhovat apod. Tím dosti zásadně mění i jeho vztah k manželství. Možnosti cestování, studia, volby a změny profese, to vše se odráží na omezeném časovém prostoru pro rodinu. A svou roli v postoji k manželství a partnerství hraje i snížení životního standardu rodin s dětmi, nezaměstnanost žen a další faktory,“ uzavřela své zamyšlení nad tématem Proměny rodiny na stejnojmenné konferenci ÚPPV PhDr. Edita Ondřejová, Ph.D.

Bc. Martin Kůs, vztahy s veřejností

Slezská univerzita v Opavě

Olbrichova 25, 746 01 Opava

telefon: 739 720 126, e-mail: martin.kus@slu.cz

Slezská univerzita v Opavě vznikla po listopadu 1989 nejprve jako dvě fakulty Masarykovy univerzity v Brně a následně Zákonem České národní rady z 9. července 1991 pak z těchto dvou fakult vznikla Slezská univerzita se sídlem v Opavě. Jedná se o veřejnou vysokou školu sídlící v Opavě a Karvině. V současné době má čtyři součásti: Filozoficko-přírodovědeckou fakultu v Opavě, Obchodně podnikatelskou fakultu v Karvině, Fakultu veřejných politik v Opavě a Matematický ústav v Opavě. Na ústavech, katedrách a specializovaných pracovištích univerzity v současnosti studuje na osm tisíc posluchačů.

Více o univerzitě a dění na ní najdete na www.slu.cz a www.inoviny.slu.cz